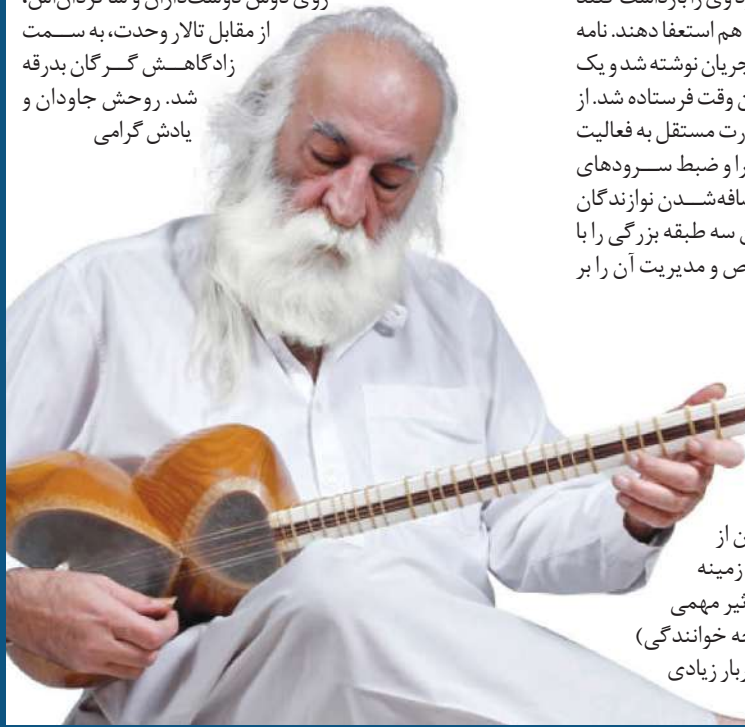

لطفی، شیدای سرای امید

همراهش گذشت تا اینکه، طی سیاست گذاری های فرهنگی در سال ۱۳۶۳ نوازندگی و کار و بار موسیقی در ایران بسیار محدود شد. مسئله ای که از تاب و تحمل محمدرضا لطفی خارج بود و او را مجبور به ترک وطن کرد. او پس از خروجش از ایران، با حسین علیزاده در ارتباطی نزدیک بود و با او به دونوازی می پرداخت. حسین علیزاده این دونوازی ها را به دلیل حس مشترکی که آن دو با بیانی متفاوت در اجراهای شان داشتند، اجراهایی منقلب کننده می داند. لطفی در سال ۱۳۶۵ در آمریکا اقامت گزید.

او در طول این سال ها، علاوه بر کنسرت های متعدد در سراسر آمریکا، مؤسسه فرهنگی و هنری «آوای شیدا» را در واشینگتن بنیان نهاد و شعبه های دیگر آن را در شهرهای مختلف جهان از جمله پاریس، زوریخ و ژنو بازگشایی کرد. سرانجام پس از فروکش شدن محدودیت ها در سال ۱۳۸۵ به ایران بازگشت و مؤسسه فرهنگی و هنری آوای شیدا و بانوان شیدارا، راه اندازی کرد. در اوایل دهه ۷۰ کتابی تحت عنوان کتاب «سال شیدا» به کوشش محمدرضا لطفی چاپ شد. که موضوع آن مقالات گردآوری شده به قلم موسیقیدان های ایرانی و همچنین مقالات ترجمه شده در باب موسیقی بود. محمدرضا لطفی، ردیف دان، موسیقی دان، آهنگ ساز، نوازنده برجسته تار و سه تار و کمانچه همچنین پژوهشگر و مدرس موسیقی سنتی ایرانی و از چهره های تأثیرگذار موسیقی ایرانی بود که با خلق آثاری چون «ایران ای سرای امید»، «کاروان شهید»، «برادر بی قراره» و «عشق داند» به میان توده مردم راه یافت. لطفی بنیان گذار کانون فرهنگی و هنری چاووش، گروه شیدا و مکتب خانه میرزا عبدالله بود و هنرمندان بسیاری از جمله مجید درخشانی، صدیق تعریف، حمید متبسم و حسین بهروزی نیا را تربیت کرد. صبح روز ۱۴ اردیبهشت سال ۱۳۹۳ محوطه تالار وحدت و خیابان استاد شهریار مملو از جمعیت بود، جمعیتی که با پخش قطعه موسیقی ایران، ای سرای امید اثری ماندگار از لطفی با صدای شجریان هم خوانی می کردند، پیکر محمدرضا لطفی روی دوش دوست داران و شاگردان اش، از مقابل تالار وحدت، به سمت زادگاهش گرگان بدرقه شد. روحش جاودان و یادش گرامی

۱۷ دی ماه، سال ۱۳۲۵ زادروز تولد ریش سفید موسیقی ایران، محمدرضا لطفی است، هنرمندی از خطه گرگان که معلم زاده بود، لطفی پس از اتمام تحصیلات عمومی اش در گرگان، به تهران آمد تا ساز سه تار را فرا بگیرد، سازی که تا پایان عمر مونس او شد و کل زندگی لطفی را فرا گرفت. در هنرستان بود که به دعوت حسین دهلوی در ارکستر صبا در ردیف نوازنده سه تار درخشید، و جایزه نخست موسیقی دانان جوان را کسب کرد. در سال ۱۳۵۰ رادیو از طریق آزمون ورودی پذیرش نیرو می کرد، مسئول آن وقت رادیو هوشنگ ابتهاج بود، لطفی بدون شرکت در آزمون، تصنیفی را که برپایه یکی از اشعار مولانا ساخته بود، برای ابتهاج برد که ماحصل آن «گل های تازه شماره ۱۲۶» شد که از رادیو پخش شد. در همان زمان ابتهاج از رادیو بودجه ای جداگانه برای ترویج و اشاعه موسیقی ایران، دریافت کرد و گروه شیدا را تشکیل داد، این گروه زیر نظر لطفی با نوازندگان برجسته آن دوران به بازآفرینی ساخته های گذشتگان پرداختند. تک نوازی های لطفی علاوه بر مخاطبان خاص موسیقی سنتی، توجه طیف وسیعی از مخاطبان عام را نیز به خود جلب کرد.

دلیل این جذابیت اجرای قاعده مند بود که با حذف بزک های ظاهری معمول آن روزها، عمق و جوهر ذاتی موسیقی ایران را متجلی می کرد. پیش از اینکه لطفی ساز دف را وارد موسیقی ایرانی کند، عملاً بیکار بوده است. در آن دوره، این ساز تنها در کردستان و خاناتها نواخته می شد و برای اکثر ایرانیان ناشناخته بود؛ چرا که کردها معتقد بودند این ساز را نباید برای نامحرم نواخت. لطفی در کردستان با این ساز آشنا شد و خودش شخصاً نوازندگی با دف را آموخت، و موفق شد سلحشوری موجود در جنس صدا و ریتم دف را در فرم های مختلف موسیقی سنتی وارد کند. در سال ۱۳۵۶ لطفی به نشان اعتراض به وقایع ۱۷ شهریور اعلام کرد که به عنوان یک موسیقی دان نمی تواند در رادیویی که پایگاه نیروهای مسلح شده کار کند و به همین خاطر از رادیو استعفا داد. ابتهاج که معتقد بود اگر لطفی به تنهایی استعفا دهد می تواند برایش خطرناک باشد و امکان دارد وی را بازداشت کنند از تمامی اعضای گروه شیدا خواست که همه با هم استعفا دهند. نامه استعفای گروه شیدا با دست خط محمدرضا شجریان نوشته شد و یک روز پس از آن برای مدیر عامل رادیو و تلویزیون وقت فرستاده شد. از آن پس گروه شیدا به همراه گروه عارف، به صورت مستقل به فعالیت خود در زیرزمین منزل لطفی ادامه داد و به اجرا و ضبط سرودهای انقلابی ضد پهلوی پرداختند. مدتی بعد با اضافه شدن نوازندگان دیگر به این گروه، هوشنگ ابتهاج ساختمان سه طبقه بزرگی را با نام «کانون چاووش» به این گروه اختصاص و مدیریت آن را بر عهده گرفت. لطفی

نیز رئیس هیئت امنا کانون چاووش و مدیریست آن نیز به حسین علیزاده محول شد. آثار کانون چاووش از جایگاه اجتماعی و سیاسی مهمی بهره مند بودند و همچنین از دیدگاه موسیقایی، تحول و پیشرفت مهمی در زمینه موسیقی سنتی ایران به وجود آوردند که تأثیر مهمی در سبک و شیوه اجرایی (چه نوازندگی چه خوانندگی) موسیقی سنتی ایرانی گذاشتند. سال های پر بار زیادی بر این هنرمند پیشکسوت و دوستان

صاحب امتیاز: مؤسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶۰-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

هنرمند پرده نشین موسیقی ایران

فرهوند ناظریان - موسیقی پشت پرده غم انگیزی دارد، مردم معمولاً وقتی یک آهنگ گوش می دهند، تنها خواننده آن را به یاد می سپارند، به یاد سپردن خالقان این آثار از جمله آهنگساز و نوازندگان و گاه شاعران و ترانه سرای یک اثر معمولاً در پشت پرده صحنه باقی می ماند. اما پس از گذشت زمان و ماندگار شدن یک اثر موسیقایی بعد از بارها و بارها شنیده شدن در دوره های مختلف، کم کم نام آهنگ ساز اثر و نوازندگان هم به میان می آید. شاید این گروه پرده نشین را خیلی دیر و حتی شاید پس از مرگشان بشناسیم.

پرده نشینیانی که قبل از دیده شدن، شنیده شده اند. محمدرضا لطفی از وادی پرده نشین موسیقی ایرانی است. همه ما بارها از تک نوازی های تار و سه تار او در موسیقی سنتی ایران لذت برده ایم، با کمی درنگ در آلبوم های ماندگار موسیقی سنتی، نام او را دوشادوش استادان بر حق موسیقی برجسته ایران زمین چون تاج اصفهانی، غلامحسین بنان، محمدرضا شجریان و شهرام ناظری می بینیم. لطفی در ۲۳ سالگی پس از اینکه تمامی آموزش های ردیف، رنگ ها و ضربی های ایرانی را آموخت، موسیقی ایرانی را رها و به سراغ موسیقی کلاسیک غربی رفت و مدت ها به فعالیت در زمینه موسیقی کلاسیک غربی و نوازندگی ویولن پرداخت. تا اینکه پس از مدتی یک روز چشم اش به سه تار افناد که روی دیوار اتاق آویزان بود. از روی دل تنگی ساز را برداشته و به نواختن مشغول شد، به گفته خودش «همین که دو ناخن به آن زدم، اشک از چشمانم سرازیر شد. دریافتم، موسیقی غرب چنین حالتی را هیچ وقت به من نمی دهد.» پس از این اتفاق، لطفی تصمیم گرفت که تنها به موسیقی ایرانی بپردازد.

شما معتبر هستید
شماره معتبر بخرید

فروش ویژه شماره های خاص اعتباری و دائمی تا ۴۰٪ تخفیف

از طریق shop.mci.ir و تمامی مراکز فروش و خدمات همراه اول

www.mci.ir